

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny

Parlamentní institut

PRAVIDLA TÝKAJÍCÍ SE
REGISTRACE A DEKLARACE FINANČNÍCH ZÁJMŮ
POSLANCŮ VE VELKÉ BRITÁNII

Překlad č. 1.067

Doplněný krátkým komentářem Parlamentního institutu z r. 2004

(Autorka Jindřiška Syllová)

červenec 1994, duben 2004

Komentář Parlamentního institutu z r. 2004

Tento překlad byl zhotoven v r. 1994 z dokumentů platných v tehdejší době. Do r. 2004 byly tyto dokumenty několikrát, ale pouze nepříliš podstatně novelizovány (zejména pokud se týká minima, které se nemusí registrovat, změněn je také výbor, který registraci zájmů kontroluje. Ze Select Committee on Members Interest jde v současné době o Výbor pro standardy a privilegia – Committee on Standards and Privileges). Systém registrování zájmů se nezměnil.

Z tohoto důvodu je možno brát tuto práci jako dostatečný základ pro poučení ohledně britského systému registrování a deklarování zájmů. Na konci práce je doplněn výtah současné úpravy stížností na nesprávnosti registrování zájmů. Stížnost je jedinou možností, jak zjistit, zda poslanec registroval svůj zájem správně. Nesprávná registrace a deklarace zájmů má pouze stejně jako všechny nepořádky ve sněmovně pouze sněmovní (nikoliv státní) sankce (**viz výtah na konci práce**). Je stanoveno, že za porušení privilegií parlamentu, pohrdání parlamentem (tj. neúcty vůči parlamentu), za což se považuje i porušení jednacích pravidel, je možno poslance (kromě jiných disciplinárních trestů) i vyloučit (kromě toho ještě za úplatkářství).

OBSAH

	Odstavec
ÚVOD	1-6
I. REJSTŘÍK POSLANECKÝCH ZÁJMŮ	
Historie a oprávněnost	7
Administrativní uspořádání a inspekce	8-10
Stížnosti	11-12
Definice účelu rejstříku	13-14
Devět kategorií registrovatelných zájmů	
Ředitelské funkce (kategorie 1)	15-18
Honorované zaměstnání, funkce, profese atd. (kategorie 2)	19-21
Klienti (kategorie 3)	22-23

Sponzorství (kategorie 4)	24-27
Dary, výhody a bezplatné ubytování a stravování ze zdrojů VB (kategorie 5)	28-31
Návštěvy v zámohí (kategorie 6)	32-33
Dary a výhody v zámohí (kategorie 7)	34-35
Pozemky a nemovitosti (kategorie 8)	36-38
Akciové podílnictví (kategorie 9)	39-41
Různé (kategorie 10)	42
II. DEKLARACE ZÁJMU	
Pravidlo týkající se deklarace	43
Minulé a potenciální zájmy	44
Přezkoumání relevance	45
Obsah deklarace	46
Prvotní návrhy	47
Předsedové a členové zvláštních výborů	48
Stížnosti	49
III. DALŠÍ REJSTRÍKY	
Rejstřík parlamentních žurnalistů	50
Poslanecký personál	51
Skupiny poslanců z více politických stran a parlamentní seskupení	52
Odkazy	53

DOLNÍ SNĚMOVNA

PRAVIDLA TÝKAJÍCÍ SE REGISTRACE A DEKLARACE FINANČNÍCH ZÁJMŮ

ÚVOD

1. Tyto směrnice jsou vypracovány v souladu s doporučením obsaženým v První zprávě zvláštního výboru pro poslanecké zájmy, zveřejněné za období 1991-92.¹ Tato zpráva, která představovala výsledek rozsáhlého přezkoumání pravidel Dolní sněmovny týkajících se registrace a deklarace finančních zájmů členů parlamentu, byla schválena Dolní sněmovnou dne 28. června 1993. Směrnice vycházejí z této zprávy a pokud možno používají její přesné znění i výklad.

2. Sněmovna má k dispozici dvě odlišné ale navzájem spjaté metody pro oznamování soukromých finančních zájmů členů parlamentu: *registrace* zájmů v rejstříku, který je přístupný veřejnosti ke kontrole, a *deklarace* zájmů v průběhu debaty probíhající ve Sněmovně a v jiných souvislostech. Hlavním účelem tohoto rejstříku je veřejným a trvalým způsobem oznamovat ty finanční zájmy poslanců, o nichž je možno se domnívat, že ovlivňují jejich parlamentní vystupování nebo jednání. Hlavním účelem deklarace zájmů je zajistit, že ostatní členové Sněmovny i veřejnost si budou vědomi - *v době*, kdy některý poslanec hovoří na půdě Sněmovny nebo zvláštního výboru nebo kdy klade otázky svědkovi před zvláštním výborem - jakéhokoliv minulého, současného nebo potenciálního budoucího finančního zájmu, o němž je možno se rozumně domnívat, že je relevantní k takovému projednávání.

3. Termíny "registrace" a "deklarace", přestože jsou často používány zmatečně, by neměly

být zaměňovány. Naopak je třeba v nich zřetelně vidět dvě samostatné metody oznamování zájmů. Tímto způsobem jsou také tyto termíny používány v těchto směrnících. Pravidla týkající se registrace jsou popsána v části I a pravidla týkající se deklarace jsou popsána v části II. Část III těchto směrnic popisuje tři další rejstříky, které se používají navíc k rejstříku poslaneckých zájmů, jsou zřízeny v souladu s procedurálními pravidly Sněmovny a jsou za účelem kontroly k dispozici pouze členům parlamentu.

4. Všechna pravidla popsaná v těchto směrnících odvozují své oprávnění spíše z usnesení Sněmovny než z ústavy nebo zvykového práva a jsou proto uplatňována a vymáhána samotnou Dolní sněmovnou. Členové parlamentu (nebo jiní), kteří nedodržují tato pravidla, mohou být prohlášeni za osoby opovrhující Sněmovnou a v souladu s tím pak podrobeni disciplinárnímu řízení na půdě Sněmovny.

5. Správné dodržování pravidel ohledně registrace a deklarace zájmů nezprošťuje poslance nadřazené povinnosti dbát trvale platných pravidel a usnesení Sněmovny, která se týkají finančních pohybů a úplatků. Řečeno slovy parlamentní směrnice, jejímž autorem je Erskine May:

"přijetí kterýmkoliv členem parlamentu ... úplatku majícího jej ovlivnit v jeho jednání jakožto poslance nebo jakéhokoliv honoráře, náhrady nebo odměny ve spojitosti s podporou nebo opozicí vůči jakémukoliv návrhu zákona, usnesení, záležitosti nebo věci předložené nebo zamýšlené k předložení Sněmovně nebo jakémukoliv jejímu výboru je zneužitím poslaneckých výsad."²

6. Ministři vlády, kteří jsou členy Dolní sněmovny, podléhají pravidlům registrace a deklarace stejným způsobem jako ostatní poslanci. Navíc tito ministři podléhají směrnicím a požadavkům, které jsou stanovovány jednotlivými ministerskými předsedy a Úřadem předsednictva vlády s cílem zajistit, že nedojde ke skutečnému ani zdánlivému konfliktu mezi jejich soukromými zájmy a jejich veřejnými povinnostmi.³ Tyto požadavky nejsou uplatňovány

Dolní sněmovnou a nespadají proto do rámce působnosti těchto směrnic.

I. REJSTŘÍK POSLANECKÝCH ZÁJMŮ

Historie a oprávněnost

7. Zřízení rejstříku poslaneckých zájmů bylo nejprve zásadně schváleno usnesením Sněmovny ze dne 22. května 1974, které stanovuje:

"že každý člen Sněmovny reprezentantů poskytne registrátorovi poslaneckých zájmů takové podrobnosti o svých registrovatelných zájmech, jaké budou požadovány, a bude oznamovat tomuto registrátorovi jakékoliv změny, k nimž může dojít v těchto zájmech, a tento registrátor zajistí, aby tyto podrobnosti byly zaneseny do rejstříku poslaneckých zájmů, který bude k dispozici veřejnosti za účelem kontroly."

Podrobná pravidla týkající se registrace byly pak vypracována zvláštním výborem a schválena Sněmovnou dne 12. června 1975. První publikované vydání tohoto rejstříku se objevilo v prosinci 1975. Pravidla z roku 1975 byla nahrazena usnesením ze dne 28. června 1993, zmíněným v prvním odstavci těchto směrnic. Rozhodující usnesení ze dne 22. května 1974 zůstává v platnosti.

Administrativní uspořádání a inspekce

8. Povinnost kompilace tohoto rejstříku spočívá na registrátorovi poslaneckých zájmů, kterým je některý vyšší úředník z kanceláře Sněmovny reprezentantů. Tento registrátor působí také jako pověřený úředník zvláštního výboru pro poslanecké zájmy, který je jmenován v souladu s trvalým nařízením č. 128 a odpovídá mimo jiné za přezkoumání ustanovení týkajících se kompilace, udržování a přístupnosti rejstříku a za posuzování jakýchkoliv specifických

stížností vznesených ve vztahu k registraci nebo deklaraci zájmů.

9. Praktickým úkolem tohoto výboru je schvalování výtisku tohoto rejstříku jednou za rok a to ve stavu v jakém se tento nachází k určenému dni měsíce ledna. Toto tištěné vydání je publikováno a prodáváno Tiskovým úřadem Jejího Veličenstva. V době mezi těmito výročními publikacemi je tento rejstřík aktualizován formou volných listů a v této formě je také k dispozici pro veřejnou kontrolu tohoto rejstříku, který je umístěn v kanceláři výborů Sněmovny reprezentantů. Nahlédnutí za účelem kontroly je možné po předchozím ohlášení (tel. 071-219 6615). V době zasedání Sněmovny je možno nahlédnout do tohoto rejstříku od pondělí do čtvrtka mezi 11.00 a 17.00 hod a v pátek mezi 11.00 a 15.00 hod. Během parlamentních prázdnin a zejména během srpna dochází k většímu omezení hodin vyhrazených k inspekci. Další kopie rejstříku ve formě volných listů je umístěna v knihovně Sněmovny a je určena pro použití poslancům.

10. Od členů parlamentu se požaduje vyplnění registračního formuláře a jeho předložení registrátorovi do tří měsíců od jejich zvolení ve všeobecných volbách. U člena zvoleného v doplňovacích volbách je tento časový limit omezen na čtyři týdny. Před publikací prvního rejstříku nově zvoleného parlamentu je požadováno schválení zvláštním výborem pro poslanecké zájmy, takže tato publikace se může zpozdít tak, že přesáhne zmíněné tříměsíční období, což platí zejména v případě, že dojde ke zpoždění při jmenování tohoto výboru. Po počáteční publikaci tohoto rejstříku jsou členové parlamentu povinni oznámit změny ve svých registrovatelných zájmech a to do čtyř týdnů od každé nastalé změny.

Stížnosti

11. Stížnosti ohledně neoznámení zájmů v souladu s pravidly Sněmovny musí být podávány registrátorovi a to písemně. Stížnost jednoho poslance vůči jinému poslanci postupuje registrátor automaticky zvláštnímu výboru pro poslanecké zájmy. Stížnost občana/příslušníka veřejnosti je postoupena tomuto zvláštnímu výboru pouze v případě, je-li registrátor přesvědčen o tom, že důkaz nabídnutý na podporu vzneseného obvinění poskytuje *evidentní* opodstatnění přesnosti

takovéto stížnosti. Tento zvláštní výbor dal již v minulosti zřetelně najevo, že "nestačí vznést neopodstatněné obvinění a očekávat od tohoto výboru, že bude shromáž_ovat podpůrné důkazy". Prohlásil dále, že "se normálně nebude zabývat stížnostmi, založenou pouze na novinové nebo televizní zprávě, jako opodstatněným obviněním."⁴

12. Komunikace mezi občanem/příslušníkem veřejnosti a registrátorem nepatří mezi důvěrná sdělení ani ve smyslu parlamentních výsad ani ze zákona.

Definice účelu rejstříku

13. Hlavním účelem rejstříku poslaneckých zájmů je poskytovat informace o jakémkoliv finančním zájmu nebo jiné materiální výhodě, kterou poslanec/poslankyně získal a kterou by ostatní mohli opodstatněně považovat za ovlivňující jeho/její činnost, mluvené projevy nebo hlasování v parlamentu nebo kroky učiněné jím/jí ve funkci člena parlamentu.

14. Registrační formulář specifikuje devět kategorií registrovatelných zájmů, jejichž bližší podrobnosti jsou uvedeny v následujících odstavcích těchto směrnic. Tyto podrobnosti však nezbavují členy parlamentu povinnosti mít při registraci jejich zájmů na zřeteli celkovou definici účelu tohoto rejstříku. Členové parlamentu odpovídají za úplnost oznámení svých zájmů a i když mají relevantní zájmy, které nespádají zřetelně do některé ze specifikovaných kategorií, očekává se, že je nicméně zaregistrují.

Devět kategorií registrovatelných zájmů

Ředitelské funkce (kategorie 1)

15. V této části registračního formuláře se od poslanců požaduje uvést pro účely registrace jakékoliv honorované ředitelské funkce/členství ve správních radách, které tito případně vykonávají ve veřejných nebo soukromých společnostech. Zde - jako i kdekoliv jinde v tomto formuláři - "honorování" či "odměna" zahrnují nejen platy a honoráře nýbrž také úhradu jakýchkoliv zdaňovaných výdajů nebo přijímání požitků nebo výhod, jako je například poskytnutí služebního vozidla. Podrobnosti týkající se odměňování a výhod se neregistrují; nezbytné je pouze uvést pro registraci název společnosti, v níž jsou takovéto ředitelské funkce/členství ve správních radách vykonávány, a dostatečně rozsáhlé vyznačení obchodů této společnosti, pokud tyto nejsou evidentní ze samotného názvu této společnosti. Je-li poslanec předsedou představenstva nějaké společnosti, je zvykem se o této okolnosti zmínit.

16. Od poslance se také vyžaduje uvést pro účely registrace ředitelské funkce/členství ve správních radách, které jsou samy o sobě nehonorované, avšak dotčené společnosti jsou přidruženy nebo jsou dceřinnými společnostmi nějaké společnosti, v níž tento poslanec/poslankyně zastává honorovanou ředitelskou funkci/ členství ve správní radě.

17. Členové parlamentu, kteří si přejí zaregistrovat jiné nehonorované ředitelské funkce/členství ve správních radách (například ve správních radách charitativních institucí, učených společností nebo v řídicích výborech sportovních nebo uměleckých organizací), tak mohou učinit i když to od nich tato pravidla nevyžadují. Jakýkoliv takovýto záznam je však potřeba provést v části "Různé" na konci tohoto formuláře (kategorie 10), nikoliv v jeho části 1. Totéž platí pro jakékoliv jiné nehonorované zájmy, jejichž registraci považuje člen parlamentu za nezbytnou.

18. Společnosti, které nezačaly s obchodní činností nebo s ní přestaly, není třeba registrovat a

to ani v této části formuláře ani v jeho části 9 (akciové podílnictví). "Neobchodování" je však nutno interpretovat v přísném smyslu toho slova - je-li nějaká společnost zapojena do jakékoliv transakce, která přesahuje rámec činností požadovaných ze zákona pro udržování její existence, pak ředitelskou funkci/ členství ve správní radě této společnosti je nutno zaregistrovat.

Honorované zaměstnání, funkce, profese atd. (kategorie 2)

19. Tato kategorie v zásadě slouží k zachycení všech mimoparlamentních zaměstnaneckých poměrů a zdrojů odměňování, které nepatří zřetelně do jiné části registračního formuláře. Při registraci zaměstnání nestačí, aby členové parlamentu pouze uvedli název zaměstnávající společnosti a povahu jejích obchodů. Je třeba také uvést charakter postavení, které v této společnosti zastávají, nebo služeb, za něž jsou touto společností odměňováni. Zapisované údaje by měly být pokud možno co nejjasnější i když stručné. Poslanci, kteří zastávají placená místa jakožto konzultanti nebo poradci, by měli vyznačit povahu této konzultační činnosti, například "konzultant v otázkách managementu", "právní poradce", "konzultant v parlamentních a veřejných záležitostech" apod.

20. Poslanci, kteří prakticky vykonávali určitou profesi, ale se zvolením do parlamentu nebo nastoupením do ministerské funkce ustali s jejím praktickým výkonem, často registrují tuto profesi i nadále a to s tím, že do závorky za ni uvedou vhodnou poznámku, například "prakticky nevykonávána". To je zvláště žádoucí v případech tichého společníctví a také tam, kde poslanec bude v této profesi pokračovat v pozdější době.

21. V této části formuláře je nutno zaregistrovat také členství ve společnosti Lloyd's. Rezignuje-li poslanec na své členství ve společnosti Lloyd's, měl by tento záznam v rejstříku zůstat až do doby vyrovnání veškerých nesplacených závazků tohoto poslance a realizace veškerých nesplacených výnosů. Od členů společnosti Lloyd's se také požaduje, aby uvedli své syndikátní číselné údaje za běžný rok a také svá členství v jakýchkoliv syndikátech v předchozích letech, která zůstala neukončena.

Klienti (kategorie 3)

22. Jestliže jakákoliv ředitelská funkce/ členství ve správní radě nebo zaměstnání, registrovaná v kategorii 1 nebo 2, zahrnuje poskytování služeb klientům, přičemž takovéto služby podstatnou měrou závisejí nebo vyplývají z členství ve Sněmovně, požaduje se od poslance, aby v této části registračního formuláře oznámil jména těchto klientů a charakter jejich obchodů. Je-li například poslanec zaměstnán jako parlamentní poradce některou firmou, která se sama zabývá konzultační činností a poskytuje tedy takovéto rady a služby svým klientům, měl by poslanec oznámit ty z klientů této konzultantské firmy, s nimiž je v osobním styku nebo kteří mají prospěch, ať už přímý nebo nepřímý, z jeho rad a služeb. Týž požadavek platí v případě, že poslanec přijímá ve svůj vlastní prospěch platby nebo materiální výhody za poskytování takovýchto služeb, i když k tomu nedochází natolik pravidelným způsobem, aby to opravňovalo povinnost registrace zaměstnaneckého poměru podle části 2 registračního formuláře. Je-li jako klient jmenována nějaká společnost, je potřeba stručně popsat obchody této společnosti. Tento požadavek platí pro všechny části registračního formuláře.

23. Typy služeb, které mají být pokryty touto kategorií rejstříku, zahrnují činnost spojenou s jakýmkoliv parlamentním projednáváním, sponzorováním různých setkání nebo recepcí/ slavnostních akcí v budovách parlamentu, interpelací ministrů, jiných poslanců nebo státních úředníků, doprovázením ministerských delegací a poskytováním konzultací ohledně parlamentních nebo veřejných záležitostí. Poslanec, který má klienty z titulu své mimoparlamentní profese (například jako lékař, účetní expert nebo právní zástupce), není povinnen tyto klienty registrovat za předpokladu, že je mimo jakoukoliv pochybnost jasné, že jim poskytované služby nevyplývají ani se žádným způsobem nevztahují k členství tohoto poslance ve Sněmovně reprezentantů.

Sponzorství (kategorie 4)

24. Tato část registračního formuláře je rozdělena do dvou hlavních podčástí. Podčást (a) se vztahuje ke sponzorování nebo finanční podpoře poslance jakožto kandidáta v předchozích volbách a v ní se od poslance/poslankyně požaduje uvést pro účely registrace zdroj jakéhokoliv příspěvku na jeho/její volební výdaje přesahujícího 25 procent celkových volebních výdajů.

25. Podčást (b) se týká jiných forem sponzorování, které jsou interpretovány jako zahrnující jakoukoliv pravidelnou nebo trvalou podporu ze strany společností nebo organizací, od nichž poslanec/poslankyně získává jakýkoliv finanční nebo materiální prospěch na podporu své role jakožto člena parlamentu. Například je nezbytné zaregistrovat poskytování bezplatného nebo subvencovaného ubytování/stravování a poskytování služeb výzkumného asistenta bezplatně nebo za subvencovanou mzdu. Nezbytné je také uvést v této podčásti jakoukoliv pravidelnou dotaci přesahující 500 liber ročně a poskytovanou nějakou organizací nebo společností straně/okruhu voličů tohoto poslance, jestliže je tato dotace přímo spojena s kandidaturou poslance za tuto stranu/okruh voličů nebo jestliže tento poslanec/poslankyně působil jako prostředník mezi dárcem a touto stranou/okruhem voličů.

26. V této kategorii rejstříku resp. části registračního formuláře existuje ještě třetí otázka, která doplňuje obsah podčásti (b) a je určena výhradně k objasnění toho, zda má poslanec osobní prospěch z jakékoliv platby nebo materiální výhody registrované v této podčásti. Jinými slovy, jejím účelem je zřetelně odlišit prospěch plynoucí přímo poslanci od prospěchu plynoucího výhradně jeho straně/okruhu voličů.

27. Sponzorství ze strany odborových organizací bude zpravidla registrovatelné podle obou podčástí (a) i (b), zejména v případě, že je založeno na "Hastingsově dohodě" z roku 1933 týkající se hnutí pracujících. Jestliže však dotace odborových organizací ve prospěch strany/okruhu voličů nejsou žádným způsobem přímo spojeny s kandidaturou poslance za tuto stranu/okruh voličů a nebyly zorganizovány nebo podněcovány tímto poslancem/poslankyní ani vyplaceny jeho/jejím prostřednictvím, jsou zproštěny této registrace. Tatáž kritéria ohledně povinné registrace platí pro pravidelné dotace/dary poskytované nějaké straně/okruhu voličů

jakoukoliv jinou organizací nebo společností.

Dary, výhody a bezplatné ubytování a stravování ze zdrojů VB (kategorie 5)

28. Tato část registračního formuláře je určena pro registraci jakéhokoliv daru nebo materiální výhody vyšší než specifikované hodnoty, které přijme člen parlamentu nebo jeho manžel/manželka od jakékoliv společnosti, organizace nebo osoby v rámci Velké Británie a které se jakýmkoliv způsobem vztahují k jeho členství ve Sněmovně. Specifikované finanční hodnoty představující mez, nad níž je nutno přijaté dary a výhody zaregistrovat, činí -

(a) u hmotných darů (například peníze, šperky, sklo atd.)

125 liber,

(b) u ostatních výhod (například bezplatné ubytování a stravování, vstupenky na sportovní a kulturní události, poskytování služeb atd.) 0,5 procent z parlamentního platu (přibližně 155 liber v říjnu 1993).

29. Výhody je nutno zaregistrovat nejen v případě, že jsou poskytovány *bezplatně*, nýbrž i tehdy, jestliže jsou poskytovány za nižší cenu, než jaká je všeobecně dostupná široké veřejnosti. Není však potřeba registrovat ty výhody, o nichž je známo, že jsou k dispozici bez rozdílu všem členům parlamentu.

30. Požadavek na registraci podle této části (a podle části 7) registračního formuláře se vztahuje na výhody, jichž se dostává jakékoliv společnosti nebo organizaci, v níž má rozhodující podíl poslanec nebo jeho manžel/manželka nebo oba manželé společně.

31. Dary a materiální výhody jsou zproštěny registrační povinnosti, jestliže se žádným způsobem nevztahují k členství poslance ve Sněmovně reprezentantů. Totéž kritérium se

uplatňuje i pro následující dvě části rejstříku resp. registračního formuláře a jeho interpretace je v jakémkoliv konkrétním případě nezbytně otázkou posouzení. Je nutno zvážit jak možnou motivaci dárce tak i použití věnovaného daru. Je-li z obou hledisek jasné, že konkrétní dar nebo výhoda je zcela irelevantní k členství poslance ve Sněmovně, není potřeba je registrovat. Existuje-li z kteréhokoliv hlediska jakákoliv pochybnost, je naopak třeba je registrovat.

Návštěvy v zámoří (kategorie 6)

32. Základním požadavkem v této kategorii je zaregistrovat jakékoliv návštěvy v zámoří, uskutečněné členem parlamentu nebo jeho manželem/manželkou a vztahující se nebo jakýmkoliv způsobem vyplývající ze členství ve Sněmovně, přičemž její náklady nejsou plně hrazeny tímto členem parlamentu nebo jsou hrazeny z jiných než veřejných finančních prostředků Velké Británie. Poslanec musí zaregistrovat datum a účel návštěvy a jméno organizace, vlády, společnosti nebo jednotlivce, který nesl její náklady. Pokud byla z vnějších zdrojů hrazena pouze část těchto nákladů (například ubytování a stravování ale nikoliv cestovné), je potřeba stručně uvést tyto detaily. Byla-li zámořská návštěva zorganizována kteroukoliv registrovanou skupinou poslanců z více politických stran nebo parlamentním seskupením nebo podpůrnou stranickou skupinou (ze zadních sedadel Sněmovny), nepostačuje uvést jméno skupiny sponzorující tuto návštěvu. Je potřeba specifikovat vládu, organizaci, společnost nebo jednotlivce, který nesl její hlavní náklady.

33. Následující kategorie návštěv jsou zproštěny povinné registrace z toho důvodu, že vznikají resp. vyplývají přirozeným a nezbytným způsobem z parlamentních povinností poslance, že jsou placeny přímo nebo nepřímo z veřejných finančních prostředků Velké Británie nebo že v sobě zahrnují platební reciprocitu mezi vládou nebo parlamentem Velké Británie a mezi vládami nebo parlamenty jiných zemí:

(i) návštěvy v zahraničí spolu se zvláštním výborem Sněmovny nebo britsko-irským parlamentním orgánem nebo jejich jménem,

(ii) návštěvy podniknuté jménem nebo pod záštitou Parlamentního sdružení zemí Commonwealthu, Meziparlamentní unie, Britsko-americké parlamentní skupiny, Rady Evropy, Západoevropské unie, Severoatlantického shromáždění nebo Parlamentního shromáždění Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě,

(iii) návštěvy uspořádané a zcela hrazené vlastní politickou stranou příslušného poslance,

(iv) návštěvy zcela hrazené některou institucí Evropského společenství nebo některou politickou skupinou Evropského parlamentu,

(v) návštěvy uspořádané jako součást společenského styku některé průmyslové a parlamentní nadace.

Také návštěvy, které jsou bez jakékoliv spojitosti s členstvím poslance ve Sněmovně (viz odstavec 31 nahoře), jsou zproštěny povinné registrace.

Dary a výhody v zámoří (kategorie 7)

34. Tato část registračního formuláře slouží pro registraci jakýchkoliv plateb, materiálního prospěchu nebo výhod, přijatých členem parlamentu nebo jeho manželem/manželkou od jakékoliv cizí vlády, organizace nebo osoby a to ve formě jiné než je poskytnutí bezplatné dopravy a ubytování a stravování v zámoří, které je již registrováno v rámci kategorie 6. Pro tuto kategorii registrovaných zájmů platí stejným způsobem finanční limity a ostatní směrnice stanovené v odstavcích 28 až 31 nahoře.

35. Poslanci by měli použít tuto část registračního formuláře také v tom případě, kdy zájmy registrované již v kategoriích 1, 2 nebo 3 jsou doprovázeny přijetím plateb ze zahraničí, ledaže je to již zřejmé ze znění dřívějších registračních záznamů. Pro tento účel postačuje jednoduchý

vzájemný odkaz na příslušnou záznamovou položku.

Pozemky a nemovitosti (kategorie 8)

36. V této části registračního formuláře se požaduje uvést jakýkoliv pozemek nebo nemovitost jinou než je jakýkoliv dům používaný výhradně pro osobní bytové účely člena parlamentu nebo jeho manžela/manželky, které mají určitou podstatnou hodnotu nebo z nichž je odvozován určitý podstatný příjem. Například druhý dům není nutno registrovat, ledaže je pravidelně pronajímán za komerční nájemné, avšak zemědělský pozemek, na němž je obytná budova poslance situována, je nutno zaregistrovat, neboť má kromě obytného využití ještě další podstatnou hodnotu.

37. Registrační záznamy mají být dostatečně specifické pokud jde o charakter nemovitosti a jejich všeobecnou lokalizaci, například:

- * zalesněný pozemek v hrabství Perthshire
- * mléčná farma v hrabství Wiltshire
- * 3 pronajaté obytné nemovitosti v Manchesteru

38. Pro bližší definici výrazů "podstatná hodnota" a "podstatný příjem" nejsou stanoveny žádné specifické limity. Poslancům, kteří mají pochybnost ohledně toho, zda jimi vlastněná nemovitost představuje podstatnou hodnotu vyžadující registraci, se doporučuje konzultovat tuto otázku s registrátorem.

Akciové podílnictví (kategorie 9)

39. V této části registračního formuláře se od poslance vyžaduje uvést akciové podílnictví v jakékoliv veřejné nebo soukromé společnosti nebo jiné instituci, jehož nominální hodnota

(a) je větší než 25.000 liber nebo

(b) je menší než 25.000 liber ale větší než 1 procento upsaného akciového kapitálu této společnosti nebo instituce.

Tato pasáž je ve znění platném pro rok 2004 na rozdíl od ostatních podstatně přepracována, registruje se podílnictví poslance, manželky nebo závislých dětí ve společnosti veřejné nebo soukromé nebo jiném subjektu, pokud

A) je vyšší než 15% kapitálu společnosti

B) je nižší než 15% kapitálu společnosti, ale vyšší než současný plat poslance (myslí se roční plat)

Pro tento účel znamená "nominální hodnota" jmenovitou, nikoliv tedy tržní hodnotu akcií. Například vlastnictví 30.000 liber v akciích nějaké společnosti, které jsou v současné době obchodovány za 50 pencí, by bylo registrovatelných, zatímco vlastnický podíl ve výši 10.000 liber v akciích společnosti, které jsou v současné době obchodovány za 5 liber, není potřeba registrovat. Podobně bude třeba zaregistrovat vlastnictví 10 liber v akciích společnosti, která emitovala pouze 50 akcií, a to bez ohledu na jejich tržní hodnotu.

40. Při rozhodování o tom, zda akciové podíly jsou či nejsou registrovatelné podle těchto kritérií, je třeba, aby poslanci/ poslankyně zahrnuli do těchto úvah nejen své vlastní akciové podílnictví, ale i akciové podíly, které jsou v držení jejich manželů/manželek nebo nezletilých dětí nebo jejich jménem.

41. U každého registrovatelného akciového podílu musí být uvedeno jméno společnosti nebo instituce, stručné vyznačení charakteru její obchodní činnosti a zřetelné označení toho z alternativních kritérií registrace, které bylo aplikováno.

Různé (kategorie 10)

42. Tato část registračního formuláře je určena k registraci zájmů, které poslanci považují za relevantní a spadající pod definici účelu tohoto rejstříku (viz odstavec 13 nahoře), které však zřetelně nepatří do žádné ze specifikovaných kategorií. Příklady zájmů, k jejichž registraci tímto způsobem se poslanci mohou rozhodnout, jsou nehonorané ředitelské funkce/členství ve správních radách, čestné funkce v charitativních nadacích nebo profesionálních sdruženích a akciové podílnictví, které nespadá pod kritéria specifikovaná v kategorii 9.

Také tato kategorie je ve znění platném v r. 2004 podstatně změněna.

Zejména je přidána pasáž, podle níž každý poslanec který chce přistoupit ke smlouvě, která zahrnuje provizi za služby, které poskytuje jako poslanec, to může udělat jen v případě, že to odpovídá Rezoluci sněmovny z r. 1995 týkající se chování poslanců (tj. zákaz placeného lobbingu), plná kopie této smlouvy včetně odměn a jiných zisků, musí být uložena u Parlamentního komisaře pro standardy a musí být k dispozici pro kontrolu a případné zkopírování pro veřejnost.

Podobně každý poslanec, který už takovou smlouvu uzavřel dříve, musí tak udělat také.

Neoznamuje se smlouva, pokud odměna nepřesahuje 1% současného parlamentního platu (ročního) ani v případě novinářské práce.

II. DEKLARACE ZÁJMU

Pravidlo týkající se deklarace

43. Rejstřík poslaneckých zájmů je zamýšlen jako doplněk, nikoliv jako náhrada trvale praktikovaného ustanovení Sněmovny o tom, že poslanec má upozornit na relevantní finanční zájem, jestliže hovoří na půdě Sněmovny nebo zvláštního výboru nebo jestliže klade otázky

svědkovi před zvláštním výborem. Je to zdůrazněno faktem, že když v roce 1974 schválila Sněmovna usnesení o zásadách tohoto rejstříku, schválila při téže příležitosti také usnesení, kterým se posiluje dřívější konvence ohledně deklarace zájmů tím, že se z ní stává pravidlo. Toto pravidlo stanovuje, že:

"je třeba, aby v jakékoliv rozpravě nebo jednání Sněmovny nebo jejích výborů nebo při jednání nebo styku, který může poslanec mít s jinými poslanci nebo s ministry nebo státními úředníky, oznámil jakýkoliv relevantní finanční zájem nebo prospěch, který případně měl, má nebo může očekávat, že bude mít."

Minulé a potenciální zájmy

44. Ze znění tohoto pravidla vyplývá, že zatímco zájmy zaznamenané v rejstříku jsou současné nebo se (v případě návštěv, darů atd.) datují k nedávné minulosti, povinnost deklarovat relevantní zájmy se vztahuje také na minulé a potenciální budoucí zájmy. V praxi je spíše vzácností, že by minulý zájem byl dostatečně relevantní k současně projednávané záležitosti natolik, aby ospravedlnil jeho deklaraci. Potenciální budoucí zájmy však naopak mohou být daleko významnější. Jestliže například poslanec debatuje o legislativě nebo interpeluje ministra v záležitosti, z níž by mohl přiměřeně očekávat osobní finanční prospěch, je jeho nezájatost či objektivita naprosto podstatná. Při rozhodování o tom, kdy má možný budoucí prospěch dostatečně hmotnou povahu natolik, aby vyžadoval své oznámení, jsou klíčovými slovy tohoto pravidla, která musí mít poslanec na paměti, slova "může očekávat". Jestliže poslancovy plány nebo stupeň angažovanosti v nějakém projektu překročí práh mlhavých nadějí a aspirací a dosáhnou toho stupně, kdy lze již přiměřeně nebo realisticky očekávat, že za určitých okolností mu může vzniknout finanční prospěch, pak je nutno deklarovat a blíže osvětlit takovou situaci.

Přezkoumání relevance

45. Na poslanci je, aby posoudil, zda nějaký finanční zájem je dostatečně relevantní vzhledem ke konkrétní debatě, projednávání, setkání nebo jiné aktivitě natolik, aby si vyžádal své deklarování. Zvláštní výbor pro poslanecké zájmy vydal směrnici v tom smyslu, že základní přezkoumání této relevance má být stejné jak pro deklaraci tak i registraci zájmu, což znamená, že nějaký zájem je nutno deklarovat tehdy, jestliže může být ostatními podstatně považován za ovlivňující dotčený mluvený projev, interpelaci nebo sdělení.⁵ Poslanec, který pracuje jako placený konzultant pro nějakou vnější firmu nebo organizaci by měl učinit příslušné prohlášení vždy, když hovoří nebo interpeluje v záležitosti, která se dotýká zájmů této firmy nebo organizace. Poslanci, kteří prakticky vykonávají profesi například v oblasti bankovníctví, lékařství nebo práva, by měli tuto skutečnost deklarovat, jestliže jsou finanční zájmy této profese zřetelně a přímo ovlivněny předmětem diskuse. V ostatních případech by poslanci s profesními zájmy měli sami zvážit a osobně posoudit otázku vhodnosti takovéto deklarace. Totéž platí pro poslance sponzorované nějakou odborovou organizací.

Obsah deklarace

46. Deklarace zájmu má být stručná avšak dostatečně informativní k tomu, aby umožnila posluchači pochopit povahu finančního zájmu dotčeného poslance, aniž by bylo nutno obrátit se za tímto účelem k rejstříku nebo jiným publikacím.

Prvotní návrhy

47. Pokud poslanec pověřený přednesením prvotního návrhu má nějaký finanční zájem, který je zaregistrován v rejstříku poslaneckých zájmů a je relevantní vůči předmětu tohoto návrhu, je nutno tento zájem deklarovat u předsednického stolu (verbálně nebo písemně) v době předložení tohoto návrhu. Tato deklarace je pak zaznamenána jako poznámka pod čarou na parlamentním

tisku spolu s tímto návrhem. Toto pravidlo platí také pro změny a dodatky k prvotním návrhům.

Předsedové a členové zvláštních výborů

48. Usnesením z 13. července 1992 schválila Sněmovna určité části zprávy zvláštního výboru pro poslanecké zájmy, týkající se finančních zájmů předsedů a členů zvláštních výborů.⁶ Hlavní účinky tohoto usnesení lze stručně shrnout následovně:

(i) Dříve než zvláštní výbor přistoupí k volbě předsedy, jsou jeho členové požádáni o sdělení podrobností o svých finančních zájmech tomuto výboru. (Tento požadavek není aplikován na výbory čistě procedurálního charakteru).

(ii) Deklarace relevantních finančních zájmů je třeba učinit a zaznamenat do zápisu z jednání výboru jednak ve chvíli, kdy tento výbor rozhoduje o předmětu vyšetřování a jednak v přítomnosti svědka ve chvíli, kdy je během tohoto vyšetřování zvažován předložený důkaz.

(iii) Jestliže některý člen výboru, zejména jeho předseda, má nějaký finanční zájem, který je přímo dotčen konkrétním vyšetřováním, nebo uváží-li tento člen/ členka, že nějaký osobní finanční zájem by se mohl odrazit na práci tohoto výboru nebo na jeho následné zprávě, je třeba, aby se tento poslanec/poslankyně nezúčastnil/nezúčastnila toho jednání výboru, které se k tomu vztahuje.

III. Zákaz lobbování za odměnu či zohlednění

Podle rezolucí z let 1947 a 1995 je v platném znění přidána část zakazující lobbování za odměnu. Základní ustanovení zní, že „poslanec, který má placený zájem, nesmí iniciovat ani účastnit se (včetně pouhé přítomnosti), jakékoliv delegace, kde problém má vliv pouze na osobu, od níž má placený zájem.

Stížnosti

49. Procedura projednávání stížností popsaná v odstavci 11 těchto směrnic se vztahuje stejným způsobem na nedodržení povinné deklarace jako na nedodržení povinné registrace finančních zájmů.

III. DALŠÍ REJSTŘÍKY

50. V souladu s usnesením Sněmovny ze 17. prosince 1985 jsou jako součást celkové registrace zřízeny a udržovány tři další rejstříky. Na rozdíl od rejstříku poslaneckých zájmů nejsou tyto další rejstříky ani tištěny, ani prodávány ani nejsou přístupné ke kontrole veřejnosti. Jsou však k dispozici v knihovně Sněmovny reprezentantů a v registračních místnostech k osobnímu nahlédnutí členům parlamentu. Dotazy týkající se těchto tří rejstříků, které jsou popsány níže, je nutno v první instanci adresovat zástupci registrátora (tel. 071-219-5978).

Rejstřík parlamentních žurnalistů

51. Od držitelů průkazek, které opravňují k neomezenému vstupu do Westminsterského paláce ve funkci žurnalistů-lobbystů nebo žurnalistů akreditovaných u parlamentní tiskové galerie nebo za účelem parlamentního zpravodajství, se vyžaduje registrace jednak jejich zaměstnání, kvůli němuž získali tuto průkazku, a jednak jakéhokoliv placeného postavení nebo zaměstnání, vůči němuž může být relevantní jejich privilegovaný přístup do parlamentu.

Poslanecký personál

52. Od držitelů průkazek opravňujících k neomezenému vstupu ve funkci tajemníků/sekretárek poslanců nebo jejich výzkumných asistentů se vyžaduje registrace jakéhokoliv relevantního honorovaného zaměstnání jiného než je to, kvůli němuž byla vydána tato průkazka. Zaměstnání je k tomuto účelu považováno za "relevantní", jestliže je možno opodstatněně je považovat za jakýmkoliv způsobem zvýhodněné díky přístupu do parlamentních budov a dostupnosti jejich služeb a zařízení. Od tohoto poslaneckého personálu se také požaduje registrace návštěv, darů nebo jiných výhod, jakých se jim dostává a které spadají pod definice platné pro kategorie 5, 6 a 7 rejstříku poslaneckých zájmů.

Skupiny poslanců z více politických stran a parlamentní seskupení

53. Od funkcionářů skupin poslanců z více politických stran, parlamentních seskupení a podobných skupin, jejichž členství je otevřeno poslancům více než jedné politické strany a to z kterékoliv komory, se požaduje registrace jmen funkcionářů takovéto skupiny a zdroj a rozsah jakýchkoliv výhod, ať už finančních nebo naturálních, které mohou tito požívat. Mezi tyto registrovatelné výhody patří poskytování pomocného personálu vnějšími organizacemi nebo jednotlivci. V takovýchto případech je také nezbytné registrovat jakékoliv jiné relevantní honorované zaměstnání, které takovýto personál může vykonávat.

Odkazy

1. *Tisk Sněmovny reprezentantů č. 326 (1991-92)*
2. *Erskine Mayova parlamentní směrnice, 21. vydání, str. 119-121, kde jsou uvedeny relevantní kauzy a minulá usnesení Sněmovny.*
3. *Procedurální otázky týkající se ministrů (Úřad předsednictva vlády, květen 1992: ISBN O 7115 0233 1).*
4. *První zpráva zvláštního výboru pro poslanecké zájmy, 1992-93 (HC 383, 1992-93, odst. 4).*
5. *První zpráva zvláštního výboru pro poslanecké zájmy, 1992-93 (HC 326, 1992-93, odst. 78).*
6. *První zpráva zvláštního výboru pro poslanecké zájmy, 1990-91 (HC 108, 1990-91, odst. 8-16, 24 a 25).*

Zvláštní část práce č. 1067:

Zpracoval:

Parlamentní institut

JUDr. Jindřiška Syllová

Duben 2004

Odpovědnost a sankce za nevyplnění registrace zájmů a za nedeklarování zájmů

Zpracováno Parlamentním institutem podle Code of Conduct (dále jen „Kodex chování“, platný v r. 2004)

Pravidla zavedená směrnicemi o registraci a deklaraci zájmů povstávají z ústavních zvyklostí, nejsou zákonem. Jsou také podle tradice být vymáhána jen prostřednictvím Dolní sněmovny, nikoliv státním orgánem. **Pokud členové parlamentu nedodrží stanovená pravidla, mohou být prohlášeni za osoby opovrhující Sněmovnou a v souladu s tím podrobeni disciplinárnímu řízení na půdě Sněmovny.** Kromě dodržování registrace a deklarace zájmů musí poslanci dbát dodržování usnesení Sněmovny ohledně finančních pohnutek a úplatků.

To vyplývá z Kodexu chování poslance, kde se kromě jiného stanoví:

„Členové se vždy chovají tak, aby v co nejširší míře zachovali a posílili důvěru a podporu v integritu parlamentu a nikdy se nedopustí žádné činnosti, která by mohla způsobit Dolní sněmovně nebo jejím členům, neúctu.“

Poslanec je povinen vyplnit registrační formulář a předat jej komisaři (Commissioner for Standards¹, dále jen komisař) během 3 měsíců od zvolení do Sněmovny. Poté, co je počáteční

¹ Jedná se o vyššího úředníka sněmovní správy.

registr publikován, je odpovědností poslanců oznámit změny registrovatelných zájmů během 4 týdnů od každé změny.

Poslanec, který má registrovatelný zájem, který zatím nebyl registrován, nesmí podniknout žádnou činnost ve Sněmovně, vůči níž by zájem byl relevantní do té doby, než byla věc oznámena komisaři.

Poslanci jsou povinni oznámit všechny zájmy, a pokud není jasné, zda určitý zájem je registrovatelný, jsou povinni jej registrovat.

Registr je publikován poté, co započne nový parlament, na základě rozhodnutí Výboru pro standardy a privilegia, a to každoročně.

Procedura stížností

Stížnosti členů parlamentu i z veřejnosti, tvrdící, že chování členů je neslučitelné s Kodexem chování nebo s průvodcem Kodexem chování, jsou adresovány písemně vůči komisaři.

Jak komisař, tak Výbor pro Standardy a privilegia, se řídí zvykem, který byl formulován bývalým Select Committee on Members' interest, tedy že "není možné činit neopodstatněné námitky a očekávat, že výbor shromáždí příslušné důkazy" a že "nebude brán zřetel na pouhé novinové články nebo televizní reportáže". Komisař nepřijímá anonymní podání.

Komunikace mezi občanem a komisařem nepodléhá parlamentnímu privilegii, pokud komisař nerozhodne cokoli jiného (tj. není důvěrná).

Pokud komisař rozhodne, že námitka má dostačující důkazy, požádá poslance, aby odpověděl na stížnost a začne předběžné šetření. Pokud se rozhodne, po určitém vyšetřování, že nejde o případ evidentní, oznámí svůj závěr Výboru pro standardy a privilegia. Pokud shledá, že může jít o evidentní porušení předpisů nebo pokud stížnost má širší důležitost, sepíše zprávu o skutkové podstatě a své závěry pošle Výboru.

V případě, kdy je připuštěna chyba v zaregistrování či deklarování zájmu, ale zájem, o který jde, je bagatelní nebo chyba v registrování či deklarování nestojí za pozornost, komisař má pravomoc dovolit poslanci věc opravit. V případě nezaregistrování, kdy oprava vyžaduje vstup už do hotového registru, je nutno připojit vysvětlující poznámku. V případě nedeklarování (tj. při projednávání věci v parlamentu) je vyžadována omluva sněmovně při projednávání bodů programu. Jakákoliv oprava musí být hlášena Výboru.

Výbor posoudí všechny věci, které se týkají chování poslanců, včetně stížností, které jsou mu postoupeny komisařem. Výbor má na základě Standing order právo předvolat před Výbor každého poslance, vyžadovat dokumenty, které poslanec vlastní a které se vztahují k vyšetřování, které Výbor vede. Výbor jedná obvykle důvěrně, ohledně jednání o důkazech vždy rozhodne, zda bude jednat veřejně či důvěrně, zároveň má právo na odmítnutí přenosu (např. televizního).

Ohledně projednávání případů, které jsou evidentní, Výbor přijme doporučení sněmovně, zda je nutné přijmout nějaká další opatření.

Pokud Výbor ohledně stížnosti vyjádří svůj názor, že je stížnost poslance (na jiného poslance) neopodstatněná či že byla činěna pouze ze stranických důvodů, je připraven to prohlásit ve zprávě ohledně stížnosti.

Dolní sněmovna resp. speaker obecně používá následující disciplinární tresty:

Volání k pořádku (varování)

Vyloučení z dnešního zasedání

Tzv. „jmenování“ poslance a vyloučení ze zasedání

Vyloučení z jednotlivého bodu na určitý omezený čas

Disciplinárním trestem je teoreticky i zbavení mandátu, to se však k těmto účelům nepoužívá (používá se jen u trestných činů).

Interpretací těchto trestů jsou tresty, které může použít Výbor jako návrh sněmovně v případě registrace zájmu:

Výbor může, pokud se domnívá, že porušení pravidel sněmovny je vážné, navrhnout, aby se poslanec omluvil sněmovně. Naposled bylo toto pravidlo použito v případě poslance Kena Livingstona, který se musel omluvit sněmovně „za porušení pravidel registrace zájmů a za zanedbání principu otevřenosti, který vyžaduje Kodex chování“. Výbor také doporučil sněmovně, aby poslance na určitý čas vyloučila ze zasedání. Návrh na trest je Výborem podán sněmovně, kde se k němu může otevřít rozprava. Návrh také může vyžadovat pozastavení poslaneckého platu na stejné období jako vyloučení ze zasedání. Takový návrh už byl několikrát uplatněn (naposled poslankyně Teresa Gorman v r. 2000). Doba vyloučení odsouhlasená sněmovnou byla 1 měsíc včetně pozastavení platu. (Vyloučení znamená, že se poslanec nesmí účastnit zasedání pléna ani výborů, kromě výboru pro soukromý návrh, po dobu vyloučení).

Prameny:

House of Commons, Code of Conduct, Guide to the Rules Relating to the Conduct of Members, 2002 [www.publications, parliament.uk](http://www.publications.parliament.uk)

Disciplinary and Penal Powers of the House, Factsheet no. 6, March 2001